

Dutch Birding Video-Jaaroverzicht 2000.

Hieronder volgt de kritiek van uw recensent bij het zesde Dutch Birding Video-Jaaroverzicht, maar persoonlijk adviseer ik u deze band direct te bestellen. U ziet dan zelf die prachtige opnamen uit het laatste jaar van deze eeuw van heel veel bijzondere vogelsoorten in Nederland en voor het eerst ook beelden uit België.

Mocht u twijfelen of de aanschaf van een dergelijk overzicht de moeite waard is, dan zal ik enkele zaken noemen die u mogelijk kunnen overhalen.

Bent u thuis op culinair gebied? Ooit een patatje 'Grijze Wouw gegeten'? Gemist? Jammer, want of de Grijze Wouw ooit nog terugkomt in het Bargerveen is de vraag. Een plaatselijke snackbar had alle reden bovengenoemd artikel in het assortiment te brengen. De Grijze Wouw werd door velen bewonderd.

Was u bij de Arendbuizerd? Dan is het deskundige commentaar van Diederik Kok een genot om naar te luisteren. Hij zet niet alleen uiteen hoe u deze soort kunt herkennen, maar hij wijst ook op de overeenkomst in vliegbeeld met de Wespendief. Mij was dat niet opgevallen.

Heel knap van hem om met name bij deze vogel het commentaar te verzorgen. Ik meende enige trilling in zijn stem te horen. Snel ter plekke zijn is een voorwaarde om een soort niet te missen. Diederik bleef te lang op Texel en dipte.

En ook dat vind ik het goede aan deze band. Die staat natuurlijk vol met alle prachtsorten van het jaar 2000. Maar ook de 'dips' krijgen aandacht en dan wordt de menselijke kant treffend in beeld gebracht. 'Waar was jij toen wij dipten bij de Kleine Torenvalk?', dat zou men mij kunnen vragen. Op mijn geboortedag werd Vlieland overspoeld door vogelaars op zoek naar deze eerste soort voor Nederland. Zij vonden een Torenvalk met beschadigde staartpenen. De vogel krijgen wij helaas niet goed te zien. Jammer ook dat de Kleine Torenvalk die op 5 november 2000 bij Bergen werd gevonden en die als vondst is opgenomen in het Zoölogisch museum te Amsterdam, niet wordt getoond. Heeft deze vogel Vlieland toch aangedaan?

Bij de uitleg wordt er nu af en toe gebruikgemaakt van een pijltje dat een kenmerk aanwijst. Dit mag best vaker gebeuren. Een van de doelstellingen van de band is duidelijk ons te leren beter waar te nemen en te herkennen. Herhaling is de beste leermeester. Het aanwijzen van de tertials en de kleine dekveren is altijd nuttig. De Kleine Jager van Scheveningen is didactisch heel goed in beeld gebracht. Aanvankelijk dacht men dat dit een Kleinste Jager was. Duidelijk zien wij wat de verschillen zijn en Diederik Kok legt ze goed uit.

Dat komt van pas bij de IZABELKLAUWIJER. Daar is heel wat over geopperd. Om een en ander goed te vergelijken, kun je met het boek Shrikes a guide to the Shrikes of the World (Dutch Birding Vogelgids 8, uitgeverij Ger Meesters Birkproducties,

Haarlem ISBN 90-74345-15-8) en de special van het tijdschrift Dutch Birding (Vol. 22, no 6 2000) zelf nagaan welke soorten/ondersoorten er zijn te zien. Zelfwerkzaamheid die zeer leerzaam is. Fantastische opnamen van de Dwergarend die verzwakt werd gevonden op Vlieland en vervolgens gevangen werd door Ruud Brouwer. Na een herstelperiode werd de vogel in het Nationaal Park De Hoge Veluwe losgelaten. In de hand (op de band) zien wij pas waarom de soort Dwergarend wordt genoemd.

Het enthousiasme van de kinderen die de ontsnapte Sneeuwuil van Nederlangbroek vonden, past net zo mooi in deze band als de goede beschrijvingen van de Veldrietzanger die men in België had waargenomen. Natuurlijk is er nadjver over de vierde Kleine Sprinkhaanzanger bij Zeebrugge.

De Vorkstaartmeeuw van Nieuwkoop zou ik niet het eerste binnenlandse geval willen noemen. Het exemplaar uit de Flevopolder in 1990 was voor mij niet alleen een nieuwe soort, maar toch ook een vogel die ik in het binnenland mocht zien.

Deze opmerking doet niets af aan het deskundige commentaar dat Diederik Kok ons geeft gedurende bijna drie uur en voor bijna zestig soorten vogels. Knap werk.

PCM.

De videoband is verkrijgbaar voor f 60,- en is voor f 65,- (inclusief porto) te bestellen door dit bedrag over te maken op rekeningnummer 89 90 07 287 ten name van Plomp Digital Video te Linschoten onder vermelding van Video-Jaaroverzicht 2000 en uw naam en adres. De band wordt u dan direct toegestuurd. Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten.

Vogels in Israël

Met de videoband 'Vogels in Israël' gaat Marc Plomp op de internationale toer. De opnames zijn van Marc Plomp, Leo Boon en Wietze Janse. Gert Ottens schreef het commentaar en Marc Plomp sprak zelf de band in.

Voor een eerste reisverslag is het een aardig document voor een ieder die wel eens in Eilat is geweest. Alle leuke plekken met diverse wenssoorten worden getoond. Bovendien zijn er beschrijvingen van andere gebieden buiten Eilat waar vogels op de trek goed zijn te zien, uiteraard naast de lokale gewilde soorten.

Bijna 90 soorten vogels en enkele zoogdieren worden in de diverse gebieden getoond en twee uur lang kan men genieten van deze impressie. De Balkankwikstaart (*Motacilla feldegg*) op het jaaroverzicht 2000 (Plomp 2001 Vogeljaar 49: 2) kan worden vergeleken met de echte Balkankwikstaarten die in het zuiden van Israël zijn gefilmd. Jammer dat er geen geluiden van deze soort zijn te horen. Het geluid blijkt mede een doorslaggevend kenmerk.

De gedachte dat een jonge Witkruinapuit (*Oenanthe leucopyga*) een Zwarte Tapuit (*Oenanthe*

leucura) zou zijn, overkwam mij ook eens bij Mizpe Ramon. Zwarte Tapuiten komen hier echter niet voor.

Als tijdens het commentaar bij de Woestijnvink (*Bucanetes githagines*) wordt gezegd dat 'het trompetje' van deze vogel zo kenmerkend is, dan wil ik dat geluid graag horen. Net zoals het belangrijke herkenningskenmerk van de Steppearend (*Aquila nipalensis*) de ver reikende mondhoeken wel genoemd worden, maar niet kunnen worden gezien. Tweemaal heb ik dat geprobeerd, maar tevergeefs. Een ondersoort van de Gekraagde Roodstaart (*Phoenicurus ph. samamisisicus*) wordt wel genoemd, maar er wordt niet duidelijk aangegeven op basis van welke kenmerken deze ondersoort wordt gedetermineerd.

Eén enkele keer valt het geluid weg, hetgeen storend is. De overgang van de een naar de andere soort is af en toe wat abrupt.

Daar dit een eerste in het buitenland opgenomen videoband is, kan er in de toekomst nog veel worden verbeterd. Veel beelden zijn op zich prachtig en doen het 'Eilat'-gevoel goed. Het bekende waterreservoir met daarbij het Lichtensteins Zandhoen (*Pterocles lichtensteinii*) deed mijn hart sneller kloppen.

Een andere commentaarstem bij een volgende versie mag van mij ook. De volgende uitgave kan aan kwaliteit winnen als er meer aandacht wordt besteed aan herkenning. Wie naar Israël gaat, zal dan nog meer kunnen profiteren bij de voorbereiding van de reis. Er zijn veel goede plekken met mooie vogels, hetgeen deze video wel in beeld brengt.

De videoband is verkrijgbaar voor f 60,- en is voor f 65,- (inclusief porto) te bestellen door dit bedrag over te maken op rekeningnummer 89 90 07 287 ten name van Plomp Digital Video te Linschoten onder vermelding van Video Israël met daarbij uw naam en adres. De band wordt u dan direct toegestuurd. Het adres is Wetering 7, 3461 JA Linschoten.

Avifauna van Nederland compleet

Bij de KNVV Uitgeverij en GMB Uitgeverij is verschenen: Avifauna van Nederland deel 2: Algemene en schaarse vogels van Nederland, door R. Bijlsma, F. Hustings, C. Camphuysen

Met het verschijnen van deel twee is de serie Avifauna van Nederland compleet. Avifauna van Nederland deel 2 is ontstaan uit een initiatief van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het resultaat is een fors en rijk geïllustreerd naslagwerk met een totaaloverzicht van alle in Nederland voorkomende algemene en schaarse broed- en trekvogels (265 soorten en twaalf ingeburgerde exoten). Voorzien van overzichtelijke verspreidingskaarten, diagrammen, tabellen en mooie foto's geeft deze uitgave een nauwkeurig beeld van de huidige stand van zaken en de laatste inzichten over de verspreiding van alle land-, water-, wad- en zeevogels.

Zoals in alle Avifauna's, gaat het erom welke vogels waar en wanneer voorkomen, en in welke aantallen. In de soortbeschrijving - voorzien van een Engelse samenvatting - wordt de lezer nauwkeurig geïnformeerd over herkomst en verblijf, voorkomen in en buiten broedtijd, aantallen en

trends. Er komt aan de orde waarom de ene soort verdwijnt, terwijl de andere juist toeneemt: wie had bijvoorbeeld in de jaren zestig kunnen voorspellen dat Havik, Buizerd en Sperwer rond 2000 veel talrijker zouden zijn dan ooit eerder in de twintigste eeuw? Geconstateerde aantalsveranderingen proberen de auteurs te koppelen aan veranderingen in het landschap of gedragsveranderingen van de soorten zelf. Uniek feitmateriaal over de zeevogels van het Nederlands Continentaal Plat maakt dit boek extra bijzonder.

Tegelijk met deel 2 is een uitgebreide, herziene herdruk verschenen van Avifauna van Nederland deel 1: Zeldzame vogels van Nederland (A. van den Berg en C. Bosman). Hierin zijn de waarnemingen bijgewerkt tot januari 2001. (Prijs f 89,90 ISBN 90 74345 13 1).

Tezamen vormen de twee delen het meest complete overzicht van de Nederlandse Avifauna ooit verschenen. Een onmisbare informatiebron voor iedere vogelaar.

Avifauna van Nederland deel 2: Algemene en schaarse vogels van Nederland. Auteurs: R. Bijlsma, F. Hustings en C. Camphuysen. Uitvoering: 496 pagina's, 19 x 28 cm, gebonden, kleurendruk. Prijs: f 89,90. ISBN 90 74345 21 2.

Who is afraid of red, green and blue?

Toets van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening op ecologische effecten.

Met het in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening voorgestelde beleid worden de waardevolle landschappen in Nederland de komende twintig jaar vooralsnog onvoldoende beschermd tegen de oprukkende verstedelijking. Bij voortzetting van de huidige trends en zonder aanvullend beleid gaat in 2020 door verstedelijking ruim 20% van de waardevolle landschappen verloren. Met name landschappen in de Randstad en de provincie Utrecht staan onder grote druk. Dit is de hoofdconclusie van de effecttoets van de Vijfde Nota, uitgevoerd door het Milieu- en Natuurplanbureau. De Vijfde Nota Planologische Kernbeslissing (PKB) deel 1 formuleert wel doelstellingen en introduceert ook een aantal beleidsinstrumenten voor de bescherming van landschappen. De uitwerking van het beleid is in dit stadium (PKB deel 1) echter nog onvoldoende concreet. Er kunnen nog geen positieve effecten op de kwaliteit van het landschap worden verwacht. Verdere uitwerking vindt plaats in de PKB deel 3 en in een later stadium door provincies en gemeenten. Voor het behoud van natuur en landschap trekt de Vijfde Nota daarmee een zware wissel op de helderheid van het door het Rijk aan te geven toetsingskader en op de door provincies en gemeenten te maken afwegingen.

De belangen van de economische functies wonen, werken en infrastructuur conflicteren dikwijls met die van de collectieve functies natuur, milieu, landschap en water. De afweging van deze belangen vormt de kern van het ruimtelijke ordeningsbeleid. Voor deze afweging is inzicht in de voor- en nadelen van verschillende beleidsopties vereist. In het nieuwe rapport 'Toets van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening op ecologische effecten' worden daartoe de gevolgen voor milieu, na-

tuur en landschap verkend van het in de Vijfde Nota voorgestelde beleid.

Daarmee wordt beoogd inhoudelijk bij te dragen aan de kwaliteit van de beleidsmatige afwegingen zoals die in het proces naar de PKB deel 3 zullen worden gemaakt.

Het rapport 'Toets van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening op ecologische effecten' is uitgegeven door het Milieu- en Natuurplanbureau in een samenwerkingsverband met het RIVM en de Stichting DLO.

Te bestellen onder vermelding van: RIVM-rapportnummer 711931005, bij het RIVM, Postbus 1, 3720 BA Bilthoven, telefoon: (030) 274 91 11, e-mail: info@rivm.nl. Het rapport, aangevuld met achtergrondinformatie, is ook op internet te vinden: <http://www.rivm.nl/toets5enota>.

Volièrevogels

Vogels houden is voor liefhebbers een boeiende hobby. Wat telt is het plezier dat zij aan de prachtige zang of het fascinerende gedrag van de vogels beleven, waarbij in de uiterlijke verschijning een enorme verscheidenheid valt waar te nemen. Dit boek geeft antwoord op vele vragen over volièrevogels en hun verzorging. De gedegen kennis en praktijkervaring van David Alderton vormen de basis voor dit handboek. Het boek biedt talrijke schitterende kleurenfoto's, informatieve illustraties, overzichtelijke schema's en een gericht vraag- en antwoordspel.

De beginner wordt ingeleid in de wereld van de vogelliefhebber en leert wat er allemaal komt kijken bij het houden van kooivogels: geschikte huisvesting, verantwoorde voeding, enz. De auteur staat ook stil bij minder in het oog springende zaken zoals de onderlinge verdraagzaamheid van vogels en - niet onbelangrijk - de kosten die de hobby kan vergen. En vanzelfsprekend wordt aandacht besteed aan vogels die men handtam kan maken of kan leren praten. Alle interessante kooien volièrevogels worden per groep besproken, waarbij de populaire vertegenwoordigers in detail worden voorgesteld. De ervaren vogelhouder leert met dit boek nieuwe soorten kennen en zal zijn kennis en ervaring kunnen toetsen en verder kunnen uitbreiden.

David Alderton is expert op het gebied van volières en volièrevogels. Hij heeft diverse boeken op zijn naam staan en publiceert in een aantal tijdschriften.

David Alderton: Volièrevogels, Bosch & Keuning NV, Baarn, ISBN 90 5210 429 8, f 49,50.

Vogelwachtverslagen van Rottumerplaat en Rottumeroog

Staatsbosbeheer Regio Groningen-Drenthe heeft nieuwe vogelwachtverslagen laten verschijnen over Rottumeroog en over Rottumerplaat. Deze rapporten geven, behalve veel informatie over de vogels in deze gebieden, ook heel veel andere informatie, zoals over vlinders, zeehonden, mossen en geconstateerde verstoringen in het gebied. De vogelgegevens in de rapporten hebben betrekking op het broedseizoen 1999. Behalve broedvogelinventarisaties, die volgens de recente richtlijnen werden uitgevoerd, zijn er ook tellingen ver-

richt, met name steekproefsgewijs vanaf de stuifdijk.

In de broedvogellijst ontbreekt dit jaar de Grote Stern. Deze soort was in 1998 nota bene nog de meest algemene broedvogel op het eiland! In april, midden in de vestigingsfase, waren er nog honderden Grote Sterns aanwezig. De soort is echter erg gevoelig voor verstoringen. Dat kan er de oorzaak van zijn dat zij niet tot vestigen kwamen, maar het is ook mogelijk dat de oorzaak gezocht moet worden in het beschikbare voedselaanbod. Het is overigens bekend dat de aantallen in kolonies van Grote Sterns sterk kunnen fluctueren. Voor de meeste andere soorten broedvogels op het eiland gold overigens dat de aantallen minder goed waren dan in 1998. Een nieuwe broedvogel voor Rottumerplaat was de Pijlstaart, die er met één paar werd aangetroffen. In Nederland broeden er slechts zo'n twintig tot dertig paren en is er dus een uiterst schaarse broedvogel. Marcel Edelenbos & Richard Ubels maakten het rapport over Rottumeroog en Date Lutterop & Giny Kasemir schreven het verslag van Rottumerplaat. Meer informatie is te vinden op de internetpagina's van Rottumerplaat, die zijn te vinden op: <http://home.wxs.nl/~lutte000>.

Lutterop, D. & G. Kasemir 1999. Vogelwachtverslag Rottumerplaat Broedseizoen 1999. Staatsbosbeheer, Assen, Februari 2001.

Edelenbos, M. & R. Ubels 1999. Rottumeroog Broedseizoen 1999. Vogelwachtverslag 1999, Staatsbosbeheer, Assen, Februari 2001.

Papegaaien

Met hun fraai gekleurde veren en verbazingwekkende vermogen om mensentaal te imiteren boeien zij ons. Er komt echter heel wat voor kijken om verantwoord papegaaien te houden: in overeenstemming met hun natuurlijke gedrag en behoeftes. Annette Wolters vertelt waar het opan komt: De juiste voeding en verzorging; wennen, omgang, handtam maken, de noodzaak een paartje te houden en het kweken. Ruime aandacht wordt besteed aan 34 populaire soorten en de typische eigenaardigheden waar de liefhebber rekening mee moet houden: amazonepapegaaien, agaporiden, ara's, kaketoe's en nog veel meer. Bovendien wordt ingegaan op de bedreigde positie van veel soorten in het wild: Waarom men dus alleen papegaaien mag aanschaffen uit een gecontroleerde kwekerij.

Papegaaiententatie verantwoord houden en verzorgen is prachtig geïllustreerd met kleurenfoto's en de informatieve tekst is voorzien van illustraties, tips van deskundigen, schema's en tabellen. Een boek voor beginners én ervaren papegaaiententatie-liefhebbers.

Annette Wolters: Papegaaiententatie, Bosch & Keuning NV, Baarn, ISBN 90 5210 427 1, f 24,50.

Veldgids Nederlandse flora

Door de KNNV Uitgeverij is onlangs een nieuwe Nederlandse flora uitgegeven. Met deze flora kunnen alle in het wild voorkomende soorten planten op naam worden gebracht. Dat zijn er ongeveer 1800. De auteur hanteert daarvoor een nieuwe

methode die het determineren vergemakkelijkt. Bovendien zijn de determinatiesleutels compact en overzichtelijk en is er gebruikgemaakt van duidelijk waameembare, bij voorkeur veldkenmerken. De 'Veldgids Nederlandse flora' is gedurende verscheidene jaren in cursussen getest. Beginners bleken al vlug weinig moeite meer te hebben, zelfs met soorten uit 'moeilijke' families. Voor gevorderden heeft deze veldgids het voordeel dat kenmerkende verschillen tussen soorten in één oogopslag kunnen worden teruggevonden. Vooral in het veld is dat handig. Nog niet eerder waren er zoveel tekeningen opgenomen van de moeilijke grassen, russen, schijngrassen en grasachtigen.

Voor het op naam brengen van een plant worden achtereenvolgens de drie tabellen doorlopen, met behulp van de volgende sleutels:

- * de Hoofdsleutel;
- * een Groepsleutel;
- * een Familiesleutel.

De Hoofdsleutel verdeelt de flora in veertien gemakkelijk te onderscheiden groepen. Deze indeling staat geheel los van de formele classificatie in families, geslachten, enzovoort. Met de Groepsleutel wordt vooral bepaald tot welke familie de te determineren plant behoort. Soms kan direct tot op geslacht of soort worden gedetermineerd. Met de Familiesleutel kunnen alle planten van een familie die inheems zijn in Nederland, tot op de soort worden gedetermineerd.

Ter ondersteuning van de determinatie zijn van vrijwel alle soorten tekeningen opgenomen. Deze fraaie tekeningen zijn voornamelijk van de hand van Dagne Tande Lid. Bij deze tekeningen is informatie opgenomen over grootte en bloeitijd van de plant. In de tabel is in verkorte vorm informatie opgenomen over zeldzaamheid, landschapstype en milieu-omstandigheden. Voordelen van de nieuwe methode:

- * Overzichtelijk vormgeving;
- * Hoofdzakelijk veldkenmerken in plaats van taxonomische kenmerken;
- * Minder botanische vaktermen;
- * 1800 soorten wilde en verwilderde planten;
- * Meer dan 2000 duidelijke afbeeldingen;
- * Compacte en overzichtelijke determinatiesleutels;
- * Beginners hebben de methode snel onder de knie;
- * Kenmerkende verschillen in één oogopslag te zien: nuttig voor gevorderden!
- * Determinatie op basis van vegetatieve kenmerken waar mogelijk; ook niet bloeiende planten zijn dus te determineren.

De Veldgids Nederlandse flora is zowel voor de beginnende als gevorderde natuurliefhebber een nieuw standaardwerk voor de determinatie van planten.

Henk Eggelte: Veldgids Nederlandse Flora, KNNV Uitgeverij, Utrecht. Illustraties: Dagne Tande Lid, Marius Kolvoort en Renée den Besten, ISBN 90 5011 135 1, gebonden, 23 x 14 cm, 432 pagina's, f 69,50.
Adres: KNNV Uitgeverij: Postbus 19320, 3501 DH Utrecht, telefoon (030) 233 35 44, fax (030) 236 89 07, e-mail: info@knnvuitgeverij.nl.

Ornithologisch Jaarverslag Texel

De Vogelwerkgroep Texel heeft het jaarverslag uitgebracht over 2000. Een keurig verzorgde uitgave met foto's in kleur. Het 40 pagina's tellende Ornithologisch Jaarverslag 2000 is al weer de vierde in de reeks, na de jaarverslagen over 1997, 1998 (uitverkocht) en 1999.

In dit verslag worden de vogelwaarnemingen uit het kalenderjaar 2000 op het eiland Texel systematisch vermeld. Niet alleen de data uit het archief van de Vogelwerkgroep Texel, zijn in het verslag opgenomen, maar ook de gegevens van de Nederlandse Zeevogelgroep. Voorts zijn gegevens van de weidevogel- en ganzen- en zwanentellingen, georganiseerd door Sovon en de broedvogelinventarisaties, uitgevoerd door of namens Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Sovon, in dit verslag verwerkt. Kortom, een zo compleet mogelijk overzicht met betrekking tot de Texelse vogelwereld in 2000. Tevens bevat het verslag diverse kleurenfoto's van de op Texel waargenomen vogels, met ondermeer Bonapartes Strandloper en de Roodkopklauwier.

De werkgroep hoopt dat hoe meer vogelliefhebbers op de hoogte zijn van het bestaan van dit verslag, des te groter zal het aantal meldingen van de op Texel waargenomen vogels worden, waardoor komende jaarverslagen nog completer kunnen worden en zo zal het beeld van 'Texel vogeleiland' verder versterkt worden.

Overigens kunnen geïnteresseerden dagelijks de meest recente vogelwaarnemingen op Texel lezen op de website van de Vogelwerkgroep Texel: <http://home.planet.nl/~witte005/home.htm>.

Via deze website kan men tevens de eigen waarnemingen direct melden, hetgeen de volledigheid van de komende jaarverslagen alleen maar ten goede komt!

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Bob Loos, bij voorkeur per e-mail: bobloos@hetnet.nl of met de samensteller van het verslag, Arend Wassink, telefonisch bereikbaar via (0222) 31 16 99. Het 'Ornithologisch Jaarverslag Texel 2000' is te bestellen bij de Vogelwerkgroep Texel, door overmaking van f 15,50 (inclusief verzendkosten) op giro 5312854, ten name van Vogelwerkgroep Texel te Den Burg, onder vermelding van 'Jaarverslag 2000'. Het is ook verkrijgbaar bij enkele boekhandels op Texel. Prijs: f 12,50.